

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyň JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **Ing. V. Š.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. 8. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 17. 1. 2018, č. j. 49 Ad 10/2017 – 34,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se nepřiznává** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaná shora označeným rozhodnutím změnila své původně zamítavé rozhodnutí ze dne 28. 6. 2011, č. j. X, tak, že žalobci podle § 74a odst. 2 a § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, přiznala ode dne 30. 5. 2011 starobní důchod ve výši 11 698 Kč a dále stanovila podle příslušných nařízení vlády a vyhlášek Ministerstva práce a sociálních věcí valorizované výše důchodu až do dne vydání napadeného rozhodnutí.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou u Krajského soudu v Praze, který jej v záhlaví uvedeným rozsudkem zrušil a vrátil věc žalované k dalšímu řízení.

[3] Žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) brojila proti rozsudku krajského soudu kasační stížností, kterou spojila s žádostí o přiznání odkladného účinku.

II. Návrh na přiznání odkladného účinku a vyjádření žalovaného

[4] Žádost o přiznání odkladného účinku stěžovatelka odůvodnila tím, že usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 – 58, č. 10/2015 Sb. NSS, připouští výjimečně docílit nevykonatelnosti napadeného rozhodnutí po dobu soudního řízení.

[5] V určitých výjimečných situacích, je nutno „zmrazit“ stav věci v době „před“ napadeným rozhodnutím, protože pokud by mělo být vykonáno a následně bylo v rámci soudního přezkumu shledáno nezákonným a zrušeno či byla vyslovena jeho nicotnost, vrátit stav věci do podoby „před“ tímto nezákonným či nicotným rozhodnutím by bylo nemožné nebo neúměrně obtížné.

V opačném případě by samotné přezkumné soudní řízení ztratilo podstatnou část svého základního smyslu.

[6] V posuzované věci by výkonem napadeného rozsudku došlo k pravomocnému zvýšení dávky důchodového pojištění podle § 76a zákona o důchodovém pojištění, přestože pro toto zvýšení nejsou v případě žalobce splněny podmínky a k aplikaci uvedeného ustanovení došlo pouze v důsledku excesu krajského soudu. Nastala by tak absurdní situace, kdy by nepodání kasační stížnosti mělo z hlediska správního řízení fakticky totožný účinek. Zrušil-li by Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu, nedošlo by ke zvýšení starobního důchodu žalobce od 55 let, vyplacení jednotlivých splátek důchodu a doplatku důchodu by však již bylo nevratné. Poskytnutí legitimace správního orgánu k žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti by tak bylo bezpředmětné.

[7] Podle názoru stěžovatelky nelze újmu poměřovat s ohledem na objem státního rozpočtu, neboť z tohoto pohledu by byla jakákoliv újma pouze zanedbatelná. Pro stěžovatelku by tak bylo podání návrhu na přiznání odkladného účinku v obdobných případech reálně vyloučeno, přestože jí právní úprava tuto možnost přiznává.

[8] Nepřiznáním odkladného účinku kasační stížnosti by byl žalobci zvýšen starobní důchod od dosažení věku 55 let (dne X) bez ohledu na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Výsledek řízení o kasační stížnosti by fakticky žádný vliv na tuto skutečnost neměl a institut kasační stížnosti by v tomto i v obdobných případech ztratil jakýkoliv smysl.

[9] Žalobce se k návrhu na přiznání odkladného účinku nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že podmínky pro přiznání odkladného účinku nebyly splněny.

[11] Především je třeba mít na paměti mimořádnou povahu odkladného účinku. Kasační stížnost proti rozhodnutí soudu ve správním soudnictví není řádným opravným prostředkem, u něhož by bylo možno odkladný účinek očekávat. Přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti Nejvyšší správní soud prolamuje před vlastním rozhodnutím ve věci samé právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není jako celek zákonným postupem zrušeno. Přiznání odkladného účinku proto musí být vyhrazeno pro ojedinělé případy, které zákonodárce vyjádřil v § 73 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[12] Podle tohoto ustanovení soud může přiznat žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Uvedené podmínky platí přiměřeně i pro odkladný účinek kasační stížnosti (§ 107 odst. 1 s. ř. s.).

[13] V usnesení ze dne 24. 4. 2007, č. j. 2 Ans 3/2006 – 49, č. 1255/2007 Sb. NSS, rozšířený senát uzavřel, že zákonné podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti jsou stanoveny shodně pro všechny stěžovatele (žalobce, žalovaného i osoby zúčastněné na řízení). Zpravidla však budou opřeny o různé skutkové okolnosti spojené s negativními důsledky výkonu rozhodnutí krajského soudu podle toho, která z procesních stran je uplatní. Kasační stížnosti

žalovaného správního orgánu bude odkladný účinek přiznán pouze v ojedinělých případech, v nichž by respektování soudního rozhodnutí mohlo způsobit závažné důsledky.

[14] Závěry usnesení č. j. 2 Ans 3/2006 – 49, které se opíralo o předchozí právní úpravu (účinnou před novelizací soudního řádu správního zákonem č. 303/2011 Sb.), rozšířený senát potvrdil v usnesení ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 – 58, i pro řízení podle soudního řádu správního v současném znění. Zdůraznil, že otázka zákonnosti rozhodnutí není důvodem pro přiznání odkladného účinku. Odkladný účinek soud přiznává kasační stížnosti správního orgánu pouze výjimečně, pokud by odložení účinků rozhodnutí krajského soudu bylo podmíněno ochranou důležitého veřejného zájmu, jehož ohrožení by v konkrétním případě představovalo nepoměrně větší újmu ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s.

[15] Újmou správního orgánu přitom nebude ohrožení jakéhokoliv veřejného zájmu, resp. veřejného zájmu v širším slova smyslu, např. zájmu na obecném výběru daní, na jednotném postupu správních orgánů nebo na procesně hladkém průběhu řízení. Ohrožení veřejného zájmu nemůže zpravidla představovat ani přiznání a vyplacení určité částky důchodu. Náklady důchodového pojištění jsou součástí nákladů státního rozpočtu. S ohledem na jeho rozsah a obsah je i případné vyplacení neprávem přiznané dávky újmou spíše zanedbatelnou (viz usnesení rozšířeného senátu č. j. 10 Ads 99/2014 – 58, odst. 30). Za ohrožení důležitého veřejného zájmu lze naopak považovat např. ochranu vzácné kulturní památky, která by mohla být nepřiznáním odkladného účinku kasační stížnosti žalovaného nevratně poškozena nebo zničena, vrácení řídicího oprávnění duševně choré osobě, vystavení zbrojního průkazu nebezpečnému recidivistovi, udělení povolení k obchodu s vojenským materiálem zločinnému podniku apod. (viz usnesení rozšířeného senátu č. j. 10 Ads 99/2014 – 58, odst. 32 a 33).

[16] Stěžovatelka odůvodnila žádost o přiznání odkladného účinku odlišným právním názorem od názoru krajského soudu, který označila za exces, a skutečností, že již vyplacené dávky důchodu důchodového pojištění nebude možné zpětně vymáhat, ani pokud by Nejvyšší správní soud kasační stížnosti vyhověl.

[17] Povinnost stěžovatelky rozhodnout v dalším řízení v souladu s právním názorem vysloveným ve zrušujícím rozsudku krajského soudu však nemůže být sama o sobě důvodem pro přiznání odkladného účinku. V této souvislosti je třeba opětovně připomenout usnesení rozšířeného senátu č. j. 2 Ans 3/2006 – 49, podle kterého je správní orgán povinen pokračovat v řízení a respektovat přitom závazný právní názor vyslovený ve zrušujícím rozsudku krajského soudu bez ohledu na to, zda byla podána kasační stížnost. Pokud se správní orgán pravomocným soudním rozhodnutím neřídí a nepokračuje v řízení, může se za určitých okolností jednat o nečinnost, proti níž lze brojit podáním žaloby ve smyslu § 79 a násl. s. ř. s. Podání kasační stížnosti vyjadřující nesouhlas s napadeným rozsudkem tedy nemůže samo o sobě vést k tomu, že procesy navazující na pravomocné rozhodnutí krajského soudu ustanou až do rozhodnutí Nejvyšší správního soudu.

[18] Skutečnost, že správní orgán má povinnost o věci rozhodnout v souladu se zrušujícím rozsudkem krajského soudu, sama o sobě nemůže vést k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti už jen proto, že by tímto způsobem mohl argumentovat každý správní orgán, jehož rozhodnutí bylo zrušeno. Takový postup by se však dostal zcela mimo shora popsany smysl a znění zákonné úpravy (srov. usnesení rozšířeného senátu č. j. 10 Ads 99/2014 – 58, odst. 36 a 37).

[19] Přiznání odkladného účinku kasační stížnosti správního orgánu je proto vyhrazeno pouze pro mimořádné případy, kdy by okamžitým výkonem soudního rozhodnutí mohlo dojít

k závažným důsledkům, obdobným těm, které zmínil rozšířený senát. O takovou mimořádnou situaci se však v nyní posuzované věci nejedná. Rozšířený senát výslovně vyloučil, že by vyplacení určité důchodové či sociální dávky představovalo ohrožení důležitého veřejného zájmu (viz výše odst. 13). Polemika stěžovatelky, že újma nemá být v tomto případě poměřování ve vztahu k objemu státního rozpočtu, je bezpředmětná, neboť rozšířený senát v usnesení č. j. 10 Ads 99/2014 – 58 výslovně uvedl, že „[n]áklady důchodového pojištění jsou součástí nákladů státního rozpočtu; s ohledem na jeho rozsah a obsah je i případné vyplacení neprávem přiznané dávky újmou spíše zanedbatelnou.“ Tímto názorem je soud vázán i v nyní posuzované věci.

[20] Z tvrzení stěžovatelky ani z obsahu spisu nevyplývá, že by v posuzované věci existovaly mimořádné okolnosti, které by odůvodňovaly závěr, že výkon rozsudku krajského soudu by pro stěžovatelku znamenal nepoměrně větší újmu ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s.

[21] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnosti odkladný účinek nepřiznal.

[22] Závěrem soud připomíná, že usnesení o zamítnutí návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je svou podstatou rozhodnutím předběžné povahy a nelze z něj předjímat budoucí rozhodnutí o věci samé.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. února 2018

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu